

USTAWA O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

KOMENTARZ

Katarzyna Tryniszewska

2. wydanie

PRAKTYCZNE KOMENTARZE LEX

LEX

a Wolters Kluwer business

USTAWA O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

KOMENTARZ

Katarzyna Tryniszewska

2. wydanie

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2015

Stan prawny na 30 kwietnia 2015 r.

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Ewa Wysocka

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Łamanie
JustLuk Lukasz Drzewiecki, Justyna Szumiel, Krystyna Szych

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

The logo for 'prawolubni' features the word in a lowercase, serif font. A small red heart is positioned above the letter 'i'. Below the text, there are two wavy horizontal lines.

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN: 978-83-264-8199-4
2. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
Wprowadzenie	21
Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	25
Preambuła	27
DZIAŁ I. Przepisy ogólne	29
Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]	29
Art. 2. [Definicje]	32
Art. 3. [Obowiązek wspierania rodziny]	38
Art. 4. [Obowiązek uwzględnienia podmiotowości dziecka i rodziny oraz praw dziecka]	42
Art. 4a. [Obowiązek wysłuchania dziecka]	46
Art. 5. [Zakres podmiotowy ustawy]	48
Art. 6. [Definicja – wójt]	52
Art. 7. [Przetwarzanie danych osobowych]	52
DZIAŁ II. Wspieranie rodziny	58
Rozdział 1. Przepisy ogólne	58
Art. 8. [Rodzaje i formy wsparcia]	58
Art. 9. [Podmioty udzielające wsparcia]	62

Rozdział 2. Praca z rodziną	63
Art. 10. [Praca z rodziną]	63
Art. 11. [Procedura przydzielenia asystenta rodziny]	66
Art. 12. [Asystent rodziny]	70
Art. 13. [Wszczęcie postępowania karnego przeciwko asystentowi rodziny]	75
Art. 14. [Miejsce prowadzenia pracy z rodziną]	78
Art. 15. [Zadania asystenta rodziny]	78
Art. 16. [Uprawnienia asystenta]	86
Art. 17. [Zatrudnianie asystenta rodziny]	89
Rozdział 3. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka	95
Art. 18. [Placówka wsparcia dziennego]	95
Art. 18a. [Centra administracyjne obsługi placówek]	96
Art. 18b. [Wymogi lokalowe i sanitarne do prowadzenia placówki]	98
Art. 19. [Zezwolenie na prowadzenie placówki wsparcia dziennego]	99
Art. 20. [Okres, na jaki wydawane jest zezwolenie]	105
Art. 21. [Odmowa wydania zezwolenia]	105
Art. 22. [Cofnięcie zezwolenia na prowadzenie placówki wsparcia dziennego]	109
Art. 23. [Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego]	113
Art. 24. [Formy placówek wsparcia dziennego]	115
Art. 25. [Kierownik placówki wsparcia dziennego]	117
Art. 26. [Osoba pracująca z dziećmi w placówce wsparcia dziennego]	119
Art. 27. [Zatrudnienie innych osób]	123
Art. 28. [Opieka nad dziećmi w placówce wsparcia dziennego]	124
Art. 28a. [Kontrola procesu wsparcia rodziny]	125
Art. 29. [Rodzina wspierająca]	127
Art. 30. [Ustanowienie rodziny wspierającej]	129
Art. 31. [Umowa z rodziną wspierającą]	131
DZIAŁ III. Piecza zastępcza	134
Rozdział 1. Przepisy ogólne	134
Art. 32. [Okoliczności sprawowania pieczy zastępczej]	134
Art. 33. [Cele pieczy zastępczej]	135

Art. 34.	[Formy pieczy zastępczej]	138
Art. 35.	[Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej]	138
Art. 36.	[Zgoda na umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka]	144
Art. 37.	[Okres pobytu w pieczy zastępczej]	145
Art. 38.	[Pozew o alimenty]	148
Art. 38a.	[Gromadzenie dokumentacji i informacji o dziecku]	152
Art. 38b.	[Kontrola zarządu powiatu]	157
Rozdział 2. Rodzinna piecza zastępcza		160
Art. 39.	[Formy rodzinnej pieczy zastępczej]	160
Art. 40.	[Funkcje rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka]	161
Art. 41.	[Osoby tworzące rodzinę zastępczą]	164
Art. 42.	[Powierzenie funkcji rodziny zastępczej]	167
Art. 43.	[Ocena kandydata i skierowanie na szkolenie]	175
Art. 44.	[Obowiązek posiadania świadectwa ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej]	176
Art. 45.	[Zaświadczenie kwalifikacyjne]	180
Art. 46.	[Rejestr danych]	181
Art. 47.	[Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w związku z przyjęciem dziecka]	185
Art. 48.	[Delegacja ustawowa]	190
Art. 49.	[Moment, od którego sprawowana jest piecza zastępcza]	192
Art. 50.	[Procedura w razie wszczęcia postępowania karnego przeciwko członkom rodzinnej pieczy zastępczej]	193
Art. 51.	[Obowiązek podnoszenia kwalifikacji]	194
Art. 52.	[Delegacja ustawowa]	195
Art. 53.	[Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej]	197
Art. 54.	[Umowa z rodziną zastępczą niezawodową o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej]	198
Art. 55.	[Umowa o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka]	208
Art. 56.	[Limit rodzin zastępczych zawodowych]	209
Art. 57.	[Zatrudnienie osoby do pomocy w rodzinie zastępczej]	210

Art. 58.	[Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego]	212
Art. 59.	[Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna]	214
Art. 60.	[Organizacja rodzinnego domu dziecka]	215
Art. 61.	[Liczba dzieci przebywających w rodzinnym domu dziecka]	216
Art. 61a.	[Umowa z rodziną zastępczą zawodową o pełnienie funkcji rodzinnego domu dziecka]	217
Art. 62.	[Umowa na prowadzenie rodzinnego domu dziecka]	219
Art. 63.	[Nieobecność prowadzącego rodzinny dom dziecka]	221
Art. 64.	[Zatrudnienie osoby do pomocy w rodzinnym domu dziecka]	222
Art. 65.	(uchylony)	224
Art. 66.	[Pomoc wolontariuszy]	225
Art. 67.	[Dopuszczalność łączenia funkcji w ramach pieczy zastępczej]	226
Art. 68.	[Zaliczenie okresu pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodzinnego domu dziecka do tzw. ogólnego stażu pracy]	227
Art. 69.	[Prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem]	228
Art. 70.	[Możliwość podjęcia dodatkowego zatrudnienia]	231
Art. 71.	[Skutki niewypełniania swoich funkcji przez rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka]	232
Art. 72.	[Przekazanie dokumentacji dotyczącej dziecka]	234
Art. 73.	[Rodzina pomocowa]	235
Art. 74.	[Przesłanki ustanowienia rodziną pomocową]	236
Art. 75.	[Umowa z rodziną pomocową]	237
Art. 76.	[Organizator rodzinnej pieczy zastępczej]	239
Art. 77.	[Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej]	246
Art. 78.	[Kwalifikacje koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej]	251
Art. 79.	[Zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej]	252
Art. 80.	[Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka]	255
Art. 81.	[Dodatki]	257
Art. 82.	[Dodatek na pełnoletnie dziecko]	258
Art. 83.	[Środki finansowe dla rodziny zastępczej]	260

Art. 84.	[Środki finansowe dla prowadzącego rodzinny dom dziecka]	264
Art. 85.	[Wynagrodzenie za sprawowanie opieki]	267
Art. 86.	[Waloryzacja wynagrodzeń i świadczeń]	270
Art. 87.	[Okres przyznawania świadczeń i dodatków]	272
Art. 88.	[Wniosek o przyznanie świadczeń]	275
Art. 89.	[Obowiązek informowania o zmianach mających wpływ na prawo do świadczeń]	279
Art. 90.	[Świadczenie dla tymczasowych rodzin zastępczych]	280
Art. 91.	[Podniesienie wysokości świadczeń przez uchwałę rady powiatu]	281
Art. 92.	[Zwrot nienależnie pobranych świadczeń]	282
Rozdział 3. Instytucjonalna piecza zastępcza		285
Art. 93.	[Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej]	285
Art. 94.	[Centra administracyjne]	288
Art. 95.	[Umieszczenie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej]	289
Art. 96.	[Obowiązek współpracy]	292
Art. 97.	[Dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej]	293
Art. 98.	[Osoba pracująca z dziećmi w placówce opiekuńczo-wychowawczej]	296
Art. 99.	[Osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich]	299
Art. 99a.	[Dostęp do dokumentacji prawnej i medycznej]	301
Art. 100.	[Praca z dzieckiem i zgłoszenie informacji o dziecku do ośrodka adopcyjnego]	302
Art. 101.	[Typy placówek opiekuńczo-wychowawczych]	304
Art. 102.	[Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego]	305
Art. 103.	[Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego] ..	306
Art. 104.	[Baza noclegowa]	308
Art. 105.	[Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego]	310
Art. 106.	[Zezwolenie na utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej]	310
Art. 107.	[Likwidacja placówki opiekuńczo-wychowawczej]	316

Art. 108.	[Przeniesienie dziecka do innej placówki]	317
Art. 109.	[Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna]	318
Art. 110.	[Zgoda na przyjęcie dziecka z innego województwa]	319
Art. 111.	[Interwencyjny ośrodek preadopcyjny]	319
Art. 112.	[Zadania regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych]	320
Art. 113.	[Odesłanie do innych przepisów]	321
Art. 114.	[Środki finansowe na utrzymanie dziecka i funkcjonowanie placówki typu rodzinnego]	322
Art. 115.	[Wysokość środków finansowych na utrzymanie dziecka]	323
Art. 116.	[Stawka miesięczna i roczna środków finansowych]	325
Art. 117.	[Środki finansowe na utrzymanie lokalu lub domu]	326
Art. 118.	[Środki finansowe na usługi telekomunikacyjne]	329
Art. 119.	[Środki finansowe na bieżące naprawy i remonty oraz wyposażenie placówki]	330
Art. 120.	[Środki finansowe na świadczenia opieki zdrowotnej i naukę]	330
Art. 121.	[Odesłanie]	331
Art. 122.	[Kontrola nad działalnością placówek i ośrodków]	332
Art. 122a.	[Zakres kontroli nad placówkami i ośrodkami]	332
Art. 123.	(uchylony)	334
Art. 124.	(uchylony)	335
Art. 125.	(uchylony)	335
Art. 126.	(uchylony)	336
Art. 127.	[Rozporządzenie w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej]	336
Rozdział 4. Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy		
zastępczej oraz rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka		
Art. 128.	[Ocena dokonywana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej]	346
Art. 129.	[Ocena sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej]	347
Art. 130.	[Konsultacja oceny sytuacji dziecka]	349
Art. 131.	[Terminy oceny sytuacji dziecka]	352
Art. 132.	[Ocena rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka]	353

Art. 133.	[Konsultacja oceny rodzinnej pieczy zastępczej]	355
Art. 134.	[Terminy przeprowadzania oceny rodzinnej pieczy zastępczej]	356
Art. 135.	[Zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka]	360
Art. 136.	[Cel oceny dokonywanej przez zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka]	360
Art. 137.	[Skład zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka]	361
Art. 138.	[Terminy dokonywania ocen przez zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka]	363
Art. 139.	[Ocena sytuacji dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego]	364
Art. 139a.	[Zadania w zakresie oceny sytuacji dziecka]	365
Art. 139b.	[Stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego]	368
DZIAŁ IV. Pomoc dla osób usamodzielnianych		369
Art. 140.	[Definicja osoby usamodzielnianej]	369
Art. 141.	[Przesłanki otrzymania pomocy]	375
Art. 142.	[Kryterium dochodowe osoby usamodzielnianej]	378
Art. 143.	[Wniosek o przyznanie pomocy]	381
Art. 144.	[Obowiązek informowania o zmianach]	384
Art. 145.	[Indywidualny program usamodzielnienia]	385
Art. 146.	[Pomoc na kontynuowanie nauki]	389
Art. 147.	[Okoliczności wyłączające prawo do pomocy na kontynuowanie nauki]	391
Art. 148.	[Zawieszenie pomocy na kontynuowanie nauki]	392
Art. 149.	[Wysokość pomocy na usamodzielnienie]	393
Art. 150.	[Pomoc na zagospodarowanie]	395
Art. 151.	[Forma przyznania bądź odmowy przyznania pomocy]	395
Art. 152.	[Odmowa przyznania pomocy]	396
Art. 153.	[Odesłanie do innych przepisów]	397
DZIAŁ V. Postępowanie adopcyjne		398
Art. 154.	[Prowadzenie ośrodka adopcyjnego]	398
Art. 155.	[Działalność ośrodka adopcyjnego]	400
Art. 156.	[Zadania ośrodka adopcyjnego]	401

Art. 157. [Regulamin organizacyjny ośrodka adopcyjnego i procedura odwoławcza]	408
Art. 158. [Dyrektor ośrodka adopcyjnego]	410
Art. 159. [Osoba zajmująca się prowadzeniem procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do adopcji dziecka]	412
Art. 160. [Współpraca z kandydatami do przysposobienia dziecka]	413
Art. 161. [Dokumentacja prowadzona przez ośrodek adopcyjny]	414
Art. 162. [Wojewódzki bank danych]	424
Art. 163. [Centralny bank danych]	425
Art. 164. [Zgłoszenie dziecka do adopcji]	425
Art. 164a. [Karta dziecka oraz metryka]	436
Art. 165. [Pierwszeństwo przysposobienia rodzeństwa dziecka]	436
Art. 166. [Kwalifikacja dziecka do przysposobienia]	437
Art. 166a. [Adopcja rodzeństwa]	439
Art. 167. [Adopcja międzynarodowa]	440
Art. 168. [Współpraca w zakresie przysposobienia międzynarodowego]	442
Art. 169. [Kontakt z dzieckiem przed przysposobieniem]	443
Art. 170. [Wyłączenie procedury adopcyjnej]	446
Art. 171. [Informacja o przysposobieniu dziecka]	448
Art. 172. [Obowiązek posiadania świadectwa ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny]	450
Art. 173. [Rozporządzenie w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka]	453
Art. 173a. [Zakaz łączenia szkoleń]	454
Art. 174. [Informacje o realizacji powierzonych zadań]	455
Art. 174a. [Administrator danych osobowych]	456
Art. 175. [Wzór kwestionariusza wywiadu adopcyjnego i karty dziecka oraz metryki]	456
Art. 175a. [Kontrola ośrodków adopcyjnych]	457
DZIAŁ VI. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	459
Art. 176. [Zadania własne gminy]	459

Art. 177.	[Zadania zlecone realizowane przez gminę]	461
Art. 178.	[Upoważnienie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny]	462
Art. 179.	[Sprawozdanie wójta z realizacji zadań zakresu wspierania rodziny]	463
Art. 180.	[Zadania własne powiatu]	464
Art. 181.	[Zadania zlecone realizowane przez powiat]	467
Art. 182.	[Powiatowe centrum pomocy rodzinie]	467
Art. 183.	[Zadania własne samorządu województwa]	470
Art. 184.	[Zadania zlecone realizowane przez samorząd województwa]	471
Art. 185.	[Regionalny ośrodek polityki społecznej]	472
Art. 186.	[Zadania wojewody]	472
Art. 187.	[Zadania ministra właściwego do spraw rodziny]	474
Art. 187a.	[Rządowy program wsparcia rodzin z dziećmi]	478
Art. 188.	[Nagrody ministra właściwego do spraw rodziny]	478
Art. 189.	[Obowiązek przedkładania informacji o realizacji ustawy]	478
Art. 190.	[Zlecenie realizacji zadań]	479
Art. 190a.	[Obowiązek udzielenia informacji]	481

DZIAŁ VII. Zasady finansowania wspierania rodziny

i systemu pieczy zastępczej	482	
Art. 191.	[Finansowanie pieczy zastępczej przez powiat i gminę]	482
Art. 192.	[Wydatki na opiekę i wychowanie dziecka]	492
Art. 193.	[Opłata za pobyt dziecka w pieczy zastępczej]	495
Art. 194.	[Ustalenie opłaty, jej umorzenie, odroczenie, rozłożenie na raty, odstąpienie od ustalenia]	499
Art. 195.	[Podział uzyskanej opłaty z tytułu pobytu dziecka w pieczy zastępczej]	502
Art. 196.	[Średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka]	502
Art. 197.	[Dotacje celowe z budżetu państwa]	506

DZIAŁ VIII. Kontrola wojewody

Art. 197a.	[Postępowanie kontrolne wojewody]	507
Art. 197b.	[Zespół inspektorów]	508

Art. 197c. [Pomoc policji przy kontroli]	510
Art. 197d. [Zalecenia pokontrolne]	510
Art. 197e. [Cofnięcie zezwolenia na prowadzenie placówki lub ośrodka]	512
Art. 197f. [Rozporządzenie w sprawie kontroli]	513
Art. 197g. [Odesłanie do kodeksu postępowania administracyjnego] ..	514
Art. 198. [Kara za nierealizowanie zaleceń pokontrolnych]	514
Art. 199. [Egzekucja kary pieniężnej]	515
Art. 200. [Wpływy z kar pieniężnych]	516
DZIAŁ IX. Zmiany w przepisach obowiązujących	517
Art. 201–225. (pominięte)	517
DZIAŁ X. Przepisy przejściowe i końcowe	521
Art. 226. [Przekształcenie rodzin zastępczych działających na podstawie przepisów dotychczasowych]	521
Art. 227. [Obowiązywanie programów szkoleń zatwierdzonych przed dniem 1 stycznia 2012 r. i świadectw]	527
Art. 228. [Przekształcenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego działających na podstawie przepisów dotychczasowych]	528
Art. 229. [Przekształcenie całodobowych placówek opiekuńczo- wychowawczych działających na podstawie przepisów dotychczasowych]	530
Art. 230. [Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych]	533
Art. 231. [Granica wieku dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych]	535
Art. 232. [Granica wieku dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.]	536
Art. 232a. [Przydzielenie asystenta rodziny w okresie do dnia 31 grudnia 2014 r.]	536
Art. 232b. [Osoba do pomocy i przyznanie środków finansowych w okresie do dnia 31 grudnia 2014 r.]	537

Art. 233.	[Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – w okresie do dnia 31 grudnia 2014 r.]	538
Art. 234.	[Zawodowa niespokrewniona z dzieckiem wielodzietna rodzina zastępcza]	539
Art. 235.	[Wliczenie okresu prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do okresu doświadczenia] ..	541
Art. 236.	[Przekształcenia stosunków pracy pracowników zatrudnionych w placówkach]	541
Art. 237.	[Stosowanie Karty Nauczyciela w okresie przejściowym]	543
Art. 238.	[Zakres stosowania ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej przed dniem 1 stycznia 2012 r.]	544
Art. 239.	[Pierwsza informacja o realizacji ustawy]	544
Art. 240.	[Stosowanie przepisów dotychczasowych do pomocy dla osób usamodzielnianych]	545
Art. 241.	[Utworzenie ośrodków adopcyjnych do dnia 31 grudnia 2011 r.]	547
Art. 242.	[Postępowania w sprawie przysposobienia dziecka wszczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r.]	549
Art. 243.	[Stosowanie dotychczasowych przepisów wobec osób umieszczonych w rodzinie zastępczej lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii]	550
Art. 244.	[Likwidacja publicznych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych] ..	551
Art. 245.	[Sytuacja prawna niepublicznych ośrodków adopcyjno-opiekuńczych działających na podstawie przepisów dotychczasowych]	553
Art. 246.	[Okres zatrudniania pracowników niespełniających wymagań kwalifikacyjnych przewidzianych w ustawie]	554
Art. 247.	[Program na dofinansowanie zadań własnych gminy i powiatu]	554
Art. 248.	[Pierwsza waloryzacja świadczeń i wynagrodzeń]	555
Art. 249.	[Termin waloryzacji]	555
Art. 250.	[Zachowanie w mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych]	556
Art. 251.	[Data wejścia ustawy w życie]	557

Aneks

1. Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 292, poz. 1720) – Wniosek o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego	561
2. Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 292, poz. 1721) – Kwestionariusz wywiadu adopcyjnego	565
3. Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 292, poz. 1721) – Karta dziecka	568
4. Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. (Dz. U. Nr 272, poz. 1609) – Zaświadczenie kwalifikacyjne	572
5. Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012 r. (Dz. U. poz. 1371) – Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	574
6. Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012 r. (Dz. U. poz. 1371) – Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	578
7. Załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2012 r. (Dz. U. poz. 1371) – Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	596
Literatura	605
Wykaz orzecznictwa	607

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- KN – ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 191 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 267 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 583)
- nowela z dnia 27 kwietnia 2012 r. – ustawa z dnia 27 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 579)

- nowela z dnia 25 lipca 2014 r. – ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1188)
- p.a.s.c. – ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. poz. 1741 z późn. zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.)
- u.d.l. – ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 217 z późn. zm.)
- u.d.p.w. – ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.)
- u.o.d.o. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 z późn. zm.)
- u.p.n. – ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 382)
- u.p.p.r. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)
- u.p.s. – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 163)
- u.p.sam. – ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1202)
- u.s.o. – ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
- u.ś.r. – ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 114)

Czasopisma i oficjalne publikatory

- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

Uwaga: przepisy powołane w opracowaniu bez bliższego oznaczenia lub tylko z oznaczeniem „ustawa” są artykułami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 332).

WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 332) reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej, jak również pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Normuje ona również postępowanie adopcyjne prowadzone przez ośrodki adopcyjne. Określa zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Jej regulacje skupiają się na rodzinie i dziecku przez uznanie, iż skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się dziećmi i ich wychowywaniu oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich mogą być osiągnięte przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Ustawa jest powołanym do życia z dniem 1 stycznia 2012 r. aktem prawnym regulującym w sposób kompleksowy zasady wspierania rodziny, pieczy zastępczej i postępowania adopcyjnego. Zastąpiła ona częściowo w tym zakresie ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 163). Wprowadziła dotychczas nieznanne instytucje w zakresie pieczy zastępczej i zasad wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zostali powołani asystenci rodziny, których zadaniem jest prowadzenie pracy z rodziną przeżywającą trudności. W ramach pieczy zastępczej zostały wyodrębnione rodzinne domy dziecka jako element rodzinnej pieczy zastępczej. Został powołany organizator i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. Doszło do zmian w zakresie dotychczas istniejących

placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wprowadzone zostały interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Zostały wprowadzone zmiany w zakresie finansowania pieczy zastępczej oraz pomocy dla osób usamodzielnianych. Na gminy został nałożony obowiązek partycypacji w kosztach pieczy zastępczej.

Drugie wydanie komentarza zostało usystematyzowane pod kątem regulacji wprowadzonych do ustawy wraz z jej uchwaleniem bądź niezwłocznie sporządzanymi nowelizacjami, które miały wejść w życie dopiero z dniem 1 stycznia 2015 r. Dotyczy to przede wszystkim zasad przydzielania rodzinie asystentów oraz obejmowania opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wydanie poszerzone zostało ponadto o obszerną nowelizację, która weszła w życie z dniem 19 września 2014 r., jak również w zakresie niektórych przepisów z dniem 1 stycznia 2015 r. w ramach ustawy z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1188). Nowelizacja dokonała doprecyzowania wielu przepisów, jak również zmian w zakresie procedury adopcyjnej prowadzonej przez ośrodek adopcyjny. W uzasadnieniu projektu tej nowelizacji (druk sejmowy nr 2532) wskazano, iż „Po dwóch latach funkcjonowania nowych rozwiązań analiza niektórych przepisów, a nade wszystko ich realizacja nie zawsze przyjmuje pożądaną kierunek. Przedkładany projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uwzględnia zmiany, które poprawią funkcjonowanie rozwiązań systemowych oraz przyczynią się do lepszego jakościowo wsparcia rodzin i poprawy opieki nad dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej. Propozycje zmian zmierzają również do poprawy funkcjonowania procedur adopcyjnych”. Planowano również zmiany w zakresie procedury sądowej, umożliwiającej sądowi jedynie umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, bez określenia, czy jest to piecza rodzinna czy instytucjonalna, jednakże zmiany te nie zostały uchwalone. Zmiany dotyczyły również przepisów w zakresie kontroli nad wykonywaniem przez poszczególne podmioty zadań nałożonych przez ustawę, ochrony danych osobowych, kwestii organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem pieczy zastępczej, oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Poszczególne przepisy zo-

stały opatrzone dodatkowo orzecznictwem sądów administracyjnych, które zostało wydane w czasie stosowania ustawy.

Komentarz jest adresowany do pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gmin, powiatów, samorządów województwa oraz administracji rządowej w województwie, które realizować będą zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz procedur adopcyjnych, a także rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i kandydatów do przysposobienia dziecka. Z komentarza mogą skorzystać również organizacje pozarządowe oraz inne podmioty niepubliczne realizujące zadania ustawowe na zasadzie zlecenia tego zadania, jak również prawnicy specjalizujący się w tematyce objętej ustawą.

USTAWA

z dnia 9 czerwca 2011 r.

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

(tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 332)

[Preambuła]

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami – uchwała się, co następuje:

Wskazany powyżej tekst stanowi preambułę ustawy. Jest to rodzaj uroczystego wstępu, który określa ducha danej regulacji prawnej i jej główny cel. Preambuła ma charakter opisowy i podniosły. Jest ona częścią ustawy, jednakże poprzedza pierwszy jej artykuł. Nie jest jednak źródłem praw i obowiązków. Na jej podstawie obywatel nie może domagać się spełnienia na jego rzecz określonych świadczeń. Podobnie, opierając się na preambule, organy administracji publicznej ani inne jednostki sprawujące władztwo administracyjne nie mogą nakładać na obywatela innych obowiązków niż wymienione w tekście ustawy, tj. w jej artykułach. Najbardziej znana preambuła występuje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Rów-

niez preambuła do Konstytucji RP nie stanowi źródła praw i obowiązków. W tym zakresie wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny (por. wyrok TK z dnia 11 maja 2005 r., K 18/04, OTK-A 2005, nr 5, poz. 49): „Z tekstu preambuły do Konstytucji nie można wyprowadzić norm prawnych w znaczeniu ścisłym. Niemniej dostarcza ona opartych na autentycznej wypowiedzi ustrojodawcy wskazówek co do zgodnych z jego intencjami kierunków interpretacji przepisów części normatywnej Konstytucji”.

DZIAŁ I

PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

Ustawa określa:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

1. Powyższy przepis określa zakres przedmiotowy ustawy. Wskazuje zatem, jakie dziedziny życia społecznego ustawa obejmuje swoją regulacją. Tak skonstruowany przepis ma być wskazówką, czym dana ustawa się zajmuje. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zastąpiła dotychczas obowiązujące przepisy o formach udzielania pomocy rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny, o rodzinach zastępczych, całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych, pomocy dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą, zamieszczone w art. 70–87a i art. 88–90a u.p.s. Artykuły 70–87a u.p.s. zostały uchylone, natomiast w art. 88, 89 i 90 dokonano zmian, pozostawiając w ustawie o pomocy społecznej kwestię pomocy dla usamodzielnianych

opuszczających wyłącznie dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy. Na skutek nowelizacji ustawy, która weszła w życie w dniu 19 września 2014 r., do art. 88 u.p.s. został dodany ust. 8 stanowiący, iż „W przypadku, gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc dla osób usamodzielnianych w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje”.

2. Ustawa w sposób kompleksowy reguluje zagadnienia pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (dział II, art. 8–31 ustawy) oraz konsekwencje bezskuteczności udzielonej pomocy takiej rodzinie w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej (dział III, art. 32–139b ustawy) oraz jego przysposobienia (dział V, art. 154–175a ustawy). Ustawa określa również zasady i formy udzielania pomocy w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej (dział IV, art. 140–153 ustawy). Regulacji prawnej w zakresie pomocy udzielanej pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej należy poszukiwać w niniejszej ustawie, a nie w ustawie o pomocy społecznej. Zakres przedmiotowy ustawy wskazuje na zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej i pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków. Ustawa odróżnia zasady od form. Przez zasadę rozumieć należy pewne reguły postępowania. Forma jest natomiast przejawem czegoś i elementem niezbędnym do zrealizowania zasady. Ustawa wskazuje np., iż wsparcie zapewnia się rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji, opiekuńczo-wychowawczych. Jest to zasada. Nie udziela się wsparcia rodzinie, która nie przeżywa trudności w wypełnianiu takiej funkcji albo przeżywającej trudności, ale na innym polu niż opiekuńczo-wychowawcze. Natomiast wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Podobnie jest w przypadku pieczy zastępczej i pomocy w usamodzielnianiu peł-

noletnich wychowanków. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. Jest ona sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Pomoc natomiast udzielana jest osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną. Takiej osobie przyznaje się pomoc m.in. na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

3. W art. 1 pkt 5 zostały określone również zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. Nie jest to jednak sformułowanie pełne, gdyż ustawa obejmuje również zasady organizacji i funkcjonowania ośrodków adopcyjnych. W dziale V ustawy znajdują się przepisy określające zasady powołania ośrodków adopcyjnych, organizacji tych ośrodków oraz zasady prowadzenia procedur adopcyjnych.

4. Swoim zakresem przedmiotowym ustawa obejmuje również zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zadania administracji publicznej zostały określone w dziale VI ustawy (art. 176–190a). Dodatkowo przepisy dotyczące zadań administracji publicznej rozsiane są po całej ustawie. W dziale VI zostały one zebrane na zasadzie wyliczenia z podziałem na zadania gminy, powiatu, samorządu województwa, wojewody, ministra właściwego do spraw rodziny oraz zadania własne i zlecone z zakresu administracji rządowej. Przepisy dotyczące ośrodków adopcyjnych i procedur adopcyjnych znajdują się natomiast w dziale V ustawy. Wśród zadań administracji publicznej została umieszczona delegacja do zlecania realizacji określonych zadań wynikających z ustawy organizacjom pozarządowym (art. 190 ustawy). Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej określone zostały natomiast w dziale VII ustawy (art. 191–197). Określono w nich podział obowiązków finansowych pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego. Również w tym dziale należy szukać definicji wydatków na opiekę i wychowanie dziecka oraz przepisów regulujących ponoszenie opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

5. Ustawa reguluje też kwestię kar pieniężnych za brak realizacji zaleceń pokontrolnych (dział VIII, art. 198–200). Na skutek nowelizacji, która weszła w życie dnia 19 września 2014 r., dział ten otrzymał

Katarzyna Tryniszewska – adwokat, prowadzi indywidualną kancelarię adwokacką specjalizującą się w sporach sądowych. Brała udział w pracach komisji sejmowej nad projektem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest prelegentem szkoleń dla pracowników sektora pomocy społecznej wszystkich szczebli, realizowanych na terenie całego kraju. Zdobyte przez autorkę doświadczenie podczas prowadzonych szkoleń oraz poprzez forum wymiany doświadczeń w ramach panelu eksperckiego sprawiło, iż prezentowany komentarz odpowiada na potrzeby praktyków stosujących w pracy zawodowej przepisy ustawy.

- Publikacja w sposób kompleksowy i przystępny omawia przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej będącej głównym aktem prawnym pracowników sektora pomocy społecznej w zakresie wspierania rodziny.
- W obecnym, drugim wydaniu komentarza uwzględnione zostały wszystkie nowelizacje, jakie miały miejsce od ostatniej edycji publikacji w 2012 r., ze szczególnym uwzględnieniem nowelizacji, która weszła w życie 19 września 2014 r., dokonującej istotnych zmian w funkcjonowaniu systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.
- Poszczególne przepisy zostały opatrzone dodatkowo orzecznictwem sądów administracyjnych. W komentarzu porównano i wyjaśniono także zagadnienia z innych ustaw, np. kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawy o pomocy społecznej.
- Książka stanowi cenne źródło informacji dla pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gmin, powiatów, samorządów województwa oraz administracji rządowej w województwie, którzy realizują zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz procedur adopcyjnych. Opracowanie zainteresuje również profesjonalnych pełnomocników specjalizujących się w zagadnieniach objętych ustawą, sędziów sądów administracyjnych i sądów powszechnych orzekających w wydziałach rodzinnych, a także pracowników ośrodków adopcyjnych oraz kandydatów do przysposobienia dziecka.

ISBN 978-83-264-8199-4

9 788326 481994

Cena 119 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.ksiazki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

